

rømmet enkelte Mænd eller Interessentklaver Ret til at expropriere anden Mands Grund. Man kan f. Ex. ikke expropriere til private Veies Vedligeholdelse, sjøndt saadanne private Veie kunne interessere meget store Cierlag. Vi have jo private Veie, som ere felles Afgang for meget betydelige Antal Eiendomsbesiddere, til store Eng- eller Mosestrækninger og Lignende, og hvor altsaa Veiens Vedligeholdelse vedkommer selve Lods-eierne; men de ere hverken i Stand til at faae denne Veie forlagt til et bekvemmere Sted eller til at faae Materiale til den tilveiebragt ved Expropriation. Og her er der dog store Interesser tilstede, forsaavidt Interessen vedrører en større Samling af Mænd. Jeg vil slet ikke tale om, at man i Lovgivningen, og det vistnok med fuld Høie, ikke engang har aabnet nogen Afgang til, at en Grundeier, der ved Forfømmelse fra sin eller fra Andres Side er kommen i det ubehagelige Tilfælde at være uden nogenomhelst Afgang til sin Eiendom, kan skaffe sig en saadan. Han har i dette Dieblis ikke nogenomhelst Rettsmiddel til at skaffe sig anden Afgang til sin Eiendom, end om han ved Hjælp af en Flyvemaskine kunde komme dertil; han er fuldstændig ubeløstet fra at kunne skaffe sig Afgang til sin Eiendom, og dersom der nogeninde er Trang til i en privat Mands Interesse at expropriere en anden Mands Grund, saa er det dog uenigteligt i dette Tilfælde. Det forekommer mig, at den Bestemmelse, jeg har tilladt mig at foreslaa indsat i § 2 istedetfor Lovforslagets Bestemmelse, maa være fuldkommen tilstrækkelig til, at nyttige og nødvendige Diger kunne komme tilstede, og det forekommer mig, at selv om dette Expropriations-spørgsmaal overfor Digemateriale kun har ringe praktisk Betydning, er dets principielle Betydning en saadan, at man ikke kan afvise Spørgsmaalet. Jeg kan selvfølgelig fra mit Standpunkt ikke andet end anerkende Udvalgets Bestræbelser for noget at mildne Bestemmelsen i § 2; men det er jo, efter hvad jeg har udtalt, en Selsølgelse, at jeg ikke ganske kan berolige mig derved, da der stadig bliver en Mulighed tilbage for, at en enkelt Mand kan komme til blot for egen Jordbels Skyld at afstvinge anden Mand hans Eiendom.

Indenrigsministeren: Jeg tror, at den sidste ærede Taler nok kunde have beroliget sig ved den Indskrænkning, Udvalget har foreslaaet, og jeg tiltaar, at jeg heller ikke kan se nogen egentlig Fare ved Forslaget, som det foreligger fra Regeringens Side. Uden for Resten at ville komme tilbage til Udvalgets Udvisning af dets Expropriationstanker i Betænkningen, da der fra dets Side ikke er stillet noget Ændringsforslag i saa Henseende, maa det dog være mig tilladt i Anledning af de Uttringer, hvormed den ærede Ordfører indledede Forhandlingen, at sige, at det forekommer mig, at man ser hele dette Spørgs-

maal fra et noget for begrændset Standpunkt, idet man idelig og altid lægger Vægten paa, at man ikke skal give Expropriationsret til en enkelt Mand for hans private Interesses Skyld. Deri er jeg fuldstændig enig; men det angaar jo dette Lovforslag egentlig heller ikke. Finder man her, at der er en Interesse, der maaske nærmest vedkommer en enkelt Mand eller en Samling af Mænd, eller kun en saadan Samling af Mænd, der skal pibbles sammen til et Interessentklav, saa forekommer det mig, at man ikke kan negte, at der ogsaa foreligger en offentlig Interesse, for saa vidt der jo nemlig ogsaa er Spørgsmaal om at forsvare Statens Territorium, om at forsvare et Skatteobjekt ikke blot for Staten, men ogsaa for Kommunen. Dette er efter min Formening den Betragtning, der overhovedet har berettiget til den Expropriation, som Malaten af 6te Juni 1848 indbrømmer, og det forekommer mig ogsaa at være den væsentlige Grund til overhovedet at kunne indlade sig paa at give Expropriationsretten. Alt Sagen desuden maaske er af megen økonomisk Betydning, antager jeg vel ogsaa maa komme i Betragtning ved Bedømmelsen af dette Spørgsmaal. Men dets Afgjørelse maa dog væsentlig bero paa, om det er en offentlig Interesse, der skal beskyttes. Dernæst forekommer det mig, at man i sin Betragtning af Expropriations-spørgsmaalet ogsaa saa at sige luffer Diet for, hvorledes Sagen stiller sig i Praxis. Tror man virkelig, at Nogen for at fremme en eller anden ubetydelig Interesse vil fremkalde en Expropriation? Tror man, at Nogen vil paatage sig alle de Udgifter, der ere forbundne dermed, for ikke at tale om Udsigten til at komme til at betale det, han forlanger, meget høit, naar der ikke er en virkelig stor og alvorlig Interesse, der derigjennem skal beskyttes? Jeg for mit Vedkommende er enig med det ærede 2det Medlem for 9de Kreds (Strup) i, at disse Forslag ikke have nogen væsentlig praktisk Betydning; thi kun hvor store Spørgsmaal foreligge, vil der blive nogen Anledning til at anvende Expropriation. Den ærede Ordfører gik endogsaa saa vidt i sin Betragtning af dette Forhold, at han sagde, at, naar en enkelt Mand eller Flere i Forening paa egen Bekostning og paa egen Grund vilde bygge Diget, blev der ogsaa Spørgsmaal om Expropriation. Det var vistnok en ren Fortalelse eller i alt Fald en Bemærkning, der, saavidt jeg skjønner, ikke finder fuld berettiget Anvendelse i dette Tilfælde. Naar de ville gjøre det, er der hverken Spørgsmaal om Expropriation eller om Nødvendigheden af yderligere Retsegler. Det Spørgsmaal, der egentlig foreligger her, er, hvilket System man skal vælge, om man skal vælge en virkelig Expropriation eller følge den ærede 2den Landsstingsmand for 9de Kreds (Strup), hvis Forslag i Virkeligheden ogsaa gaar ud paa en Expropriation, men ganske vist theoretisk betragtet nærmest maa siges at lægge en